Спеціалізованій вченій раді Д 11.737.02
Донецького державного університету внутрішніх справ

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Петренка Віталія Олександровича
«Адміністративно-правові засади забезпечення безпеки сфери страхування в Україні», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність обраної теми дисертації. Актуальність обраної В. О. Петренком теми дисертаційного дослідження «Адміністративно-правові засади забезпечення безпеки сфери страхування в Україні» не викликає сумнівів та зумовлюється сукупністю соціально-економічних, нормативно-правових і безпекових чинників, які визначають сучасний стан розвитку страхового ринку України, а також об'єктивною необхідністю вдосконалення адміністративно-правових механізмів його державного регулювання, контролю та нагляду.

Передусім слід зауважити, що сфера страхування посідає важливе місце в системі забезпечення економічної та фінансової безпеки держави, оскільки спрямована на захист майнових інтересів фізичних і юридичних осіб, мінімізацію негативних наслідків ризикових подій, забезпечення стабільності господарської діяльності та створення передумов для відновлення порушених прав й інтересів учасників страхових правовідносин. Водночас специфіка страхової діяльності, пов'язана з акумулюванням значних фінансових ресурсів, прийняттям страховиками довгострокових зобов'язань і необхідністю гарантування їх належного виконання, обумовлює підвищені вимоги до ефективності публічного адміністрування відповідної сфери. За таких обставин забезпечення безпеки страхового ринку виходить за межі приватноправового регулювання страхових відносин і набуває самостійного значення як об'єкт адміністративно-правового впливу, спрямованого на захист публічних інтересів, підтримання фінансової стабільності та гарантування прав споживачів страхових послуг.

Особливої актуальності досліджувана проблематика набуває в умовах дії правового режиму воєнного стану, запровадженого внаслідок повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України. Руйнування об'єктів критичної інфраструктури, заподіяння значних майнових збитків, посилення економічної нестабільності, виникнення нових воєнних, операційних і кібернетичних ризиків істотно ускладнюють функціонування страхового ринку та створюють додаткові загрози платоспроможності страховиків і належному виконанню ними договірних зобов'язань. За таких умов страхування набуває відіграє важливу роль не лише як інструмент компенсації завданих збитків, а й

як важлива складова забезпечення стійкості економіки, підтримання безперервності господарської діяльності та створення передумов для повоєнного відновлення держави.

Відповідно, варто погодитись з дисертантом, що нагальною стає потреба в науковому обґрунтуванні ефективних адміністративно-правових засобів своєчасного виявлення, попередження та нейтралізації загроз безпеці сфери страхування, зокрема шляхом розвитку механізмів страхування воєнних ризиків, посилення державного нагляду та запровадження дієвих заходів реагування на порушення страхового законодавства.

Важливим чинником актуальності обраної теми є також істотна трансформація нормативно-правового регулювання страхового ринку України, пов'язана з прийняттям законів України «Про страхування» та «Про фінансові послуги та фінансові компанії», посиленням регуляторної ролі Національного банку України, оновленням процедур авторизації, реєстрації та ліцензування страховиків, запровадженням ризик-орієнтованого нагляду, удосконаленням вимог до платоспроможності й фінансової стійкості учасників страхового ринку. Законодавчі перетворення актуалізують необхідність переосмислення традиційних підходів до з'ясування змісту та структури адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки сфери страхування, встановлення особливостей реалізації контрольно-наглядових повноважень уповноважених суб'єктів публічного адміністрування, а також визначення оптимального співвідношення регуляторного впливу держави та самостійності учасників страхового ринку. Додаткової ваги ці питання набувають у контексті євроінтеграційних зобов'язань України, необхідності наближення національного законодавства до європейських стандартів страхового регулювання та впровадження сучасних цифрових інструментів фінансового моніторингу й нагляду.

Актуальність дисертаційного дослідження В. О. Петренко для науки адміністративного права зумовлюється насамперед недостатністю комплексного теоретичного опрацювання сфери страхування як самостійного об'єкта адміністративно-правового забезпечення безпеки. Незважаючи на наявність наукових праць, присвячених державному регулюванню небанківського фінансового сектору, фінансовому контролю, нагляду та адміністративній відповідальності, значна частина відповідних досліджень ґрунтується на законодавстві, яке зазнало суттєвих змін, а питання забезпечення безпеки страхового ринку переважно розглядаються фрагментарно. Це обумовлює потребу в поглибленні адміністративно-правової доктрини шляхом формування цілісного наукового уявлення про зміст, принципи, форми та методи адміністративно-правового забезпечення безпеки сфери страхування, визначення функціонального призначення реєстраційно-ліцензійних, контрольних і наглядових процедур, а також з'ясування правової природи адміністративно-попереджувальних заходів і заходів адміністративного припинення порушень у відповідній сфері. Не менш вагомою є практична значущість порушеної дисертантом проблематики, що полягає в необхідності підвищення результативності діяльності Національного

банку України та інших уповноважених суб'єктів публічного адміністрування щодо забезпечення прозорості страхового ринку, своєчасного виявлення ризиків, запобігання правопорушенням, захисту прав страхувальників, застрахованих осіб і вигодонабувачів. Не меншого значення має вдосконалення механізмів застосування коригувальних заходів, заходів раннього втручання та адміністративного припинення порушень, а також запровадження сучасних інформаційно-аналітичних технологій, здатних підвищити оперативність і обґрунтованість регуляторних рішень. Вирішення цього кола питань має безпосереднє значення для формування стабільного, конкурентоспроможного та безпечного страхового ринку, спроможного належним чином функціонувати в умовах воєнного стану й забезпечувати потреби повоєнного відновлення України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність. Ознайомлення зі змістом дисертаційного дослідження В. О. Петренка «Адміністративно-правові засади забезпечення безпеки сфери страхування в Україні» дає підстави для позитивної оцінки ступеня обґрунтованості сформульованих автором наукових положень, висновків і рекомендацій. Вони ґрунтуються на комплексному дослідженні теоретико-правових засад забезпечення безпеки сфери страхування, аналізі положень національного законодавства, міжнародних стандартів страхового регулювання, практики діяльності уповноважених суб'єктів публічного адміністрування та результатів емпіричного дослідження. Загалом дисертаційна робота характеризується логічною послідовністю викладення матеріалу, належним взаємозв'язком між поставленою метою, визначеними завданнями, застосованими методами наукового пізнання та одержаними результатами.

Належний ступінь наукової обґрунтованості положень дисертації забезпечується передусім вдало обраною методологічною основою дослідження. Для вирішення поставлених завдань дисертантом використано сукупність загальнонаукових і спеціально-юридичних методів, застосування яких відповідає предмету дослідження та характеру порушених наукових проблем. Зокрема, діалектичний метод дозволив розглянути сферу страхування в умовах трансформації законодавства, фінансової нестабільності та зростання безпекових ризиків; історико-правовий – простежити становлення та розвиток адміністративно-правового забезпечення безпеки страхового ринку; формально-логічний – уточнити зміст основних правових категорій, що становлять понятійний апарат дослідження; системно-структурний – визначити складові механізму адміністративно-правового забезпечення безпеки сфери страхування, особливості державного регулювання, контролю й нагляду, а також систему заходів запобігання та припинення правопорушень. Водночас використання компаративістського методу сприяло зіставленню національних підходів до регулювання страхової діяльності з європейськими стандартами фінансового нагляду, а методів класифікації, аналізу, узагальнення та синтезу – систематизації досліджуваних правових явищ і формулюванню відповідних наукових висновків та рекомендацій.

Про достатній ступінь обґрунтованості наукових положень свідчить також структура дисертаційної роботи, яка забезпечує послідовне розкриття предмета дослідження. У першому розділі автором сформовано теоретичне підґрунтя досліджуваної проблематики шляхом аналізу стану наукової розробленості відповідних питань, історичних передумов становлення правового забезпечення безпеки страхового ринку та визначення страхування як об'єкта адміністративно-правового забезпечення безпеки. Це створило необхідні передумови для подальшого дослідження механізму адміністративно-правового забезпечення безпеки сфери страхування, здійсненого в другому розділі, де увагу зосереджено на особливостях державно-правового регулювання, реєстрації та ліцензування, а також контролю й нагляду за діяльністю учасників страхового ринку. Логічним продовженням зазначених положень став третій розділ, присвячений адміністративно-попереджувальним заходам і заходам адміністративного припинення порушень у сфері страхування. Така побудова дослідження дозволила автору перейти від теоретичного осмислення досліджуваного правового явища до визначення конкретних напрямів удосконалення адміністративно-правових засобів забезпечення безпеки відповідної сфери.

Емпіричну базу дослідження становлять результати вивчення 95 постанови судів у справах про порушення вимог надання страхових послуг передбачених ст. ст. 126, 163-5, 165-1, 165-4, 165-5, 188-23 КУпАП; результати опитування 316 респондентів, серед яких 53 працівники НБУ, 65 працівників Держфінмоніторингу, 150 представників страхових компаній та 48 представників Національної асоціації страховиків України; аналітичні звіти та узагальнення НБУ, Держфінмоніторингу, Національної поліції України, Державної судової адміністрації України; практичний досвід автора у сфері страхування.

Про належний рівень аргументованості результатів дослідження свідчить також те, що сформульовані у висновках положення узгоджуються з основними завданнями, визначеними у вступі дисертації, та відображають результати їх послідовного вирішення. Автором не лише узагальнено теоретичні підходи до адміністративно-правового забезпечення безпеки сфери страхування, а й запропоновано конкретні напрями вдосконалення відповідного правового механізму з урахуванням сучасного стану страхового законодавства, євроінтеграційних процесів та особливостей функціонування фінансового сектору в умовах воєнного стану. Важливим є те, що більшість сформульованих рекомендацій має прикладну спрямованість і може становити підґрунтя для подальшого вдосконалення правового регулювання та практики діяльності уповноважених суб'єктів публічного адміністрування.

Додатковим свідченням наукової опрацьованості досліджуваної проблематики є використання дисертантом 288 найменувань джерел, а також оприлюднення основних результатів наукового пошуку у восьми наукових працях, зокрема п'яти наукових статтях і трьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях. Це засвідчує послідовність розроблення автором

обраної проблематики та апробацію основних положень дисертаційного дослідження в науковому середовищі.

Наукова новизна положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших в Україні комплексних монографічних досліджень, у якому сформовано адміністративно-правові засади забезпечення безпеки сфери страхування в Україні з урахуванням трансформації національного законодавства відповідно до міжнародних стандартів, євроінтеграційних зобов'язань держави та особливостей функціонування страхового ринку в умовах воєнного стану. Найбільш суттєвими результатами дослідження є такі положення:

вперше:

– сформоване наукове бачення безпекових функцій сфери страхування: запобіжної – недопущення або мінімізація страхових ризиків і пов'язаних із ними правопорушень; відновлювальної – компенсація втрат страхувальників у разі настання страхового випадку; зберігальної – використання страхових платежів як засобу фінансового нагромадження; контрольної – цільове акумулювання страхових платежів у страхових фондах та їх використання лише у визначених випадках уповноваженими суб'єктами; інвестиційної – розміщення страховиками тимчасово вільних коштів страхових фондів у цінні папери, банківські депозити та інші дозволені фінансові інструменти;

– охарактеризовано державно-правове регулювання безпеки сфери страхування як комплекс правотворчих, регуляторних, наглядових, превентивних заходів держави щодо встановлення правових засад організації, функціонування та припинення діяльності страховиків, страхових посередників, страхових груп та інших учасників ринку страхування, у межах якого НБУ за допомогою адміністративно-правових форм і методів забезпечує безпеку та стабільність страхового ринку в умовах воєнного стану, фінансової нестабільності, кіберризиків, платоспроможність страховиків, належне виконання ними зобов'язань за договорами страхування та захист прав страхувальників, застрахованих осіб, вигодонабувачів і споживачів страхових послуг;

– запропонована система контролю за сферою страхування з розподілом за суб'єктом здійснення на державний, внутрішній, аудиторський, громадський і судовий; часом – попередній, поточний і наступний; змістом – фінансовий, пруденційний, організаційний, правовий, інформаційний, споживчий і технологічний; нагляду за сферою страхування, що охоплює: пруденційний нагляд, який реалізується у формах безвиїзного нагляду та інспекційних перевірок; нагляд за ринковою поведінкою страховиків і страхових посередників; нагляд на консолідованій основі;

– визначено стратегічні напрями адміністративно-правового забезпечення безпеки сфери страхування з перспективою їх практичної реалізації у межах Концепції розвитку страхового ринку України до 2035 року, що охоплюють ліцензування, реєстрацію, забезпечення платоспроможності страховиків, формування технічних резервів і гарантійних механізмів, фінансову стійкість,

контроль, нагляд, інспектування, аудит, інформатизацію та цифровізацію з використанням кібертехнологій, штучного інтелекту (GenAI), аналітики великих даних і розвитком професійних компетентностей працівників страхового ринку, реалізація яких спрямована на підвищення прозорості, стабільності й довіри до страхового ринку та забезпечення ефективного захисту інтересів споживачів страхових послуг;

удосконалено:

– поняття адміністративно-правового забезпечення безпеки сфери страхування як врегульованої правовими нормами діяльності уповноважених суб'єктів публічного адміністрування, спрямованої на формування та реалізацію правового режиму стабільного, прозорого й доброчесного функціонування страхового ринку, захист прав споживачів страхових послуг, підтримання платоспроможності страховиків та запобігання правопорушенням у цій сфері;

– періодизацію становлення та розвитку адміністративно-правового забезпечення безпеки сфери страхування в Україні з виокремленням таких етапів: початковий (сер. XIX ст. – поч. XX ст.) – зародження організованих форм страхування; радянський (1917–1991 рр.) – одержавлення страхування та підпорядкування його командно-адміністративному контролю; незалежний (1991–2000 рр.) – демонополізація страхової справи й формування національного страхового ринку; інституційно-регуляторний (2001–2010 рр.) – інтеграція страхування у систему ринків фінансових послуг і запровадження реєстраційно-ліцензійних та контрольних процедур; євроінтеграційний (2010–2020 рр.) – розвиток ризик-орієнтованого нагляду та наближення до стандартів ЄС; воєнний (2021 р. – дотепер) – оновлення страхового законодавства, передача регулювання НБУ та посилення адміністративно-превентивного реагування на воєнні ризики;

– систематизацію правопорушень у сфері страхування за об'єктами адміністративно-правової охорони, зокрема виокремлено: порушення законодавства у сфері соціального та пенсійного страхування (ст. 165-1, 165-4, 165-5 КУпАП); перешкоджання діяльності органів контролю (ст. 188-23 КУпАП); порушення обов'язку щодо наявності страхування під час керування транспортним засобом (ст. 126 КУпАП); порушення порядку надання фінансових послуг страховими компаніями (ст. 163-5 КУпАП), що дозволило розглядати страхові делікти як різнорівневі посягання на фінансову дисципліну, контрольну діяльність держави, права споживачів і стабільність небанківського фінансового сектору;

– класифікацію учасників ринку страхування відповідно до їх функціональної належності до сфери страхування, а саме: 1) надавач страхових та перестрахових послуг: а) основні – страховик, страховик-нерезидент, філія страховика-нерезидента, перестраховик, страхова група, страхова холдингова компанія; забезпечуючи – головний внутрішній аудитор, головний комплаєнс-менеджер, головний ризик-менеджер, відповідальний актуарій, керівники та працівники з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів, страховий агент, страховий брокер, страховий посередник, субагент, перестраховий

брокер; 2) отримувач страхових послуг – страхувальник, вигодонабувач, застрахована особа, клієнт, споживач; 3) суб'єкт державного регулювання та нагляду – НБУ;

– систему державного контролю за сферою страхування, шляхом виокремлення таких видів: загальний контроль за додержанням законодавства у сфері страхування; спеціальний контроль НБУ; міжвідомчий контроль, що здійснюється у взаємодії НБУ, Антимонопольного комітету України, органів фінансового моніторингу, податкових та інших компетентних органів; поточний контроль за платоспроможністю страховиків, технічними резервами, прийнятними активами, системою управління та ринковою поведінкою; підсумковий контроль за виконанням коригувальних заходів, заходів раннього втручання, заходів впливу та рішень НБУ;

дістало подальшого розвитку:

– критичне осмислення системи положень нормативно-правових актів, що регулюють сферу страхування, з обґрунтуванням пропозицій щодо створення системи ідентифікації ризиків, моніторингу та поточного аналізу ринку фінансових послуг з метою своєчасного вжиття превентивних заходів для забезпечення фінансової безпеки; посилення прозорості й відкритості діяльності суб'єктів страхового ринку; підвищення платоспроможності та фінансової стійкості страховиків; забезпечення належного захисту споживачів небанківських фінансових послуг; запобігання порушенням;

– теоретико-правовий підхід до адміністративно-правового регулювання сфери страхування, що охоплює: порядок створення, авторизації, реєстрації та ліцензування страховиків і страхових посередників; вимоги і обмеження щодо здійснення страхової та перестрахової діяльності, формування технічних резервів, забезпечення платоспроможності, системи управління та ринкової поведінки; нагляд, застосування коригувальних заходів; запобігання порушенням, мінімізацію ризиків страхової діяльності, забезпечення належного захисту прав клієнтів;

– наукове розуміння реєстрації (забезпечує офіційну ідентифікацію легітимних учасників ринку, відкритість інформації та передумови державного нагляду) та ліцензування (виконує функцію вхідного контролю, мінімізує ризик допуску до страхової діяльності фінансово неспроможних, непрозорих або недобросовісних суб'єктів та включає: видачу ліцензії або відмову в її видачі; постліцензійний контроль за додержанням страховиком ліцензійних умов, платоспроможністю, технічними резервами, прийнятними активами, ринковою поведінкою та здатністю виконувати зобов'язання за договорами страхування, з урахуванням умов воєнного стану) як взаємопов'язаних методів адміністративно-правового забезпечення безпеки страхового ринку;

– наукове обґрунтування нормативно-правового врегулювання страхування воєнних ризиків у пріоритетних галузях, зокрема будівництві, енергетиці, критичній інфраструктурі та аграрному секторі, що сприятиме державній підтримці, залученню міжнародних партнерів і зменшенню неправомірних практик на ринку критичного страхування;

– рекомендації щодо запровадження ризик-орієнтованого підходу до адміністративного припинення порушень у сфері страхування, який поєднує зупинення або обмеження окремих операцій страховика, тимчасову заборону укладення нових договорів, відкликання ліцензії, виключення з реєстрів, віднесення страховика до категорії неплатоспроможних та ліквідацію страховика із сучасними цифровими інструментами фінансового моніторингу (технології SupTech – наглядові, RegTech – регуляторні), стандартами FATF, AML/CFT-платформами, штучним інтелектом та OSINT-аналітикою, що сприятиме оперативній нейтралізації загроз і зміцненню безпеки страхового ринку в умовах воєнного стану;

Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях. Основні положення дисертації опубліковано у 8 наукових працях, серед яких 4 статті у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, 1 стаття у зарубіжному науковому виданні, 3 тези у збірниках наукових доповідей, оприлюднених на науково-практичних конференціях.

Основні положення та висновки дослідження оприлюднені автором виступах на науково-практичних конференціях, зокрема: «Гуманітарні аспекти цифрового суспільства» (м. Харків, 8 грудня 2022 р.); «Правова доктрина, правоутворення та правозастосування: проблеми зв'язку та шляхи розвитку» (м. Харків, 21 грудня 2024 р.); «Теоретичні питання юриспруденції і проблеми правозастосування: виклики XXI століття» (м. Харків, 29 червня 2026 р.).

Значущість результатів дисертаційного дослідження. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані висновки й пропозиції впроваджені та можуть бути використані в:

– науково-дослідній роботі – для подальших фундаментальних і прикладних наукових досліджень проблем адміністративно-правового забезпечення безпеки небанківської фінансової сфери, удосконалення державного регулювання, контролю й нагляду за страховим ринком (Акт Донецького державного університету внутрішніх справ від 02 червня 2026 року);

– діяльності суб'єктів публічного адміністрування – для підвищення ефективності реалізації повноважень НБУ, Держфінмоніторингу, правоохоронних та інших компетентних органів щодо виявлення ризиків, моніторингу діяльності учасників страхового ринку, забезпечення платоспроможності страховиків, захисту прав споживачів страхових послуг і запобігання правопорушенням у відповідній сфері;

– освітньому процесі – під час підготовки навчально-методичних матеріалів, лекцій, практичних занять і викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право України», «Фінансове право», «Публічне адміністрування», «Адміністративно-правове забезпечення економічної та фінансової безпеки» (Акт Донецького державного університету внутрішніх справ від 02 червня 2026 року).

Отже, знайомство зі змістом дисертаційної роботи дає підстави констатувати, що сформульовані В. О. Петренком наукові положення, висновки

та рекомендації мають належний ступінь теоретичного й практичного обґрунтування, характеризуються логічною послідовністю та ґрунтуються на відповідній методологічній, нормативно-правовій і емпіричній основі. У сукупності це свідчить про достатній науковий рівень проведеного дослідження та обґрунтованість основних висновків і рекомендацій, запропонованих дисертантом.

Оцінка змісту дисертації та її завершеності в цілому. Дисертаційне дослідження В. О. Петренка «Адміністративно-правові засади забезпечення безпеки сфери страхування в Україні» є цілісною, логічно структурованою та завершеною науковою працею, зміст якої відповідає обраній темі, поставленій меті та визначеним завданням. Робота характеризується послідовністю викладення наукового матеріалу, належним поєднанням теоретичних положень із результатами аналізу нормативно-правового регулювання та правозастосовної практики, а також спрямованістю на вирішення актуальних проблем адміністративно-правового забезпечення безпеки сфери страхування в Україні. Структура дисертації є обґрунтованою та відповідає логіці наукового пізнання досліджуваної проблематики. Робота складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що охоплюють вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Така побудова забезпечує поступовий перехід від з'ясування теоретико-правових засад забезпечення безпеки сфери страхування до дослідження механізму її адміністративно-правового регулювання та формулювання пропозицій щодо вдосконалення адміністративно-правових заходів запобігання і припинення порушень у відповідній сфері.

У вступі дисертації належним чином обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами й темами, сформульовано мету та завдання дослідження, його об'єкт і предмет, охарактеризовано методологічну й емпіричну основи, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про їх апробацію і публікації. Зазначені положення формують цілісне уявлення про спрямованість авторського наукового пошуку та створюють належні передумови для сприйняття основного змісту дисертації.

Перший розділ «Теоретичні засади адміністративно-правового забезпечення безпеки сфери страхування в Україні» присвячено з'ясуванню науково-теоретичних передумов дослідження обраної проблематики. Автором проаналізовано стан наукової розробленості питань адміністративно-правового забезпечення безпеки сфери страхування, досліджено ґенезу відповідного правового регулювання, а також розкрито особливості страхування як об'єкта адміністративно-правового забезпечення безпеки. Позитивної оцінки заслуговує прагнення дисертанта комплексно охарактеризувати досліджуване правове явище, враховуючи його соціально-економічне призначення, безпекові функції та особливості публічно-правового впливу на страхові правовідносини. Викладені в цьому розділі положення становлять належне теоретичне підґрунтя для подальшого дослідження адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки страхового ринку.

У другому розділі «Механізм адміністративно-правового забезпечення безпеки сфери страхування в Україні» послідовно розкрито особливості державно-правового регулювання страхової діяльності, досліджено реєстрацію та ліцензування як методи адміністративно-правового забезпечення безпеки, а також визначено місце контролю й нагляду в системі відповідних правових засобів. Змістовним є аналіз функціонального призначення Національного банку України як регулятора страхового ринку, особливостей реалізації його контрольно-наглядових повноважень та адміністративно-правових інструментів забезпечення платоспроможності страховиків, фінансової стійкості й захисту прав споживачів страхових послуг. Обґрунтованою видається увага автора до взаємозв'язку реєстраційно-ліцензійних процедур, державного контролю та ризик-орієнтованого нагляду, що дозволяє розглядати відповідні засоби як взаємопов'язані складові комплексного адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки сфери страхування.

Третій розділ «Адміністративно-правові заходи запобігання порушенням у сфері страхування» має виразне прикладне спрямування та логічно завершує основну частину дисертаційного дослідження. У ньому розкрито зміст адміністративно-попереджувальних заходів запобігання порушенням страхового законодавства, досліджено правову природу й особливості застосування заходів адміністративного припинення відповідних порушень, а також сформульовано пропозиції щодо вдосконалення їх нормативно-правового та організаційного забезпечення. На позитивну оцінку заслуговує врахування дисертантом сучасних викликів, пов'язаних із функціонуванням страхового ринку в умовах воєнного стану, цифровізацією фінансового сектору та необхідністю впровадження інноваційних інструментів виявлення ризиків і запобігання правопорушенням. Викладені положення доповнюють теоретичні результати попередніх розділів конкретними рекомендаціями, спрямованими на підвищення ефективності адміністративно-правового забезпечення безпеки сфери страхування.

Завершеність дисертаційного дослідження підтверджується системним характером розгляду обраної проблематики, внутрішньою узгодженістю його основних положень, наявністю самостійних наукових висновків і рекомендацій, а також їх спрямованістю на вдосконалення теорії адміністративного права та практики публічного адміністрування страхового ринку. Дисертація не обмежується констатацією наявних проблем правового регулювання, а містить авторські підходи до їх розв'язання, що свідчить про самостійність і прикладну спрямованість проведеного наукового пошуку.

Щодо дотримання вимог до оформлення дисертації слід зазначити, що робота загалом має передбачені для дисертаційних досліджень структурні елементи. У ній подано анотації українською та англійською мовами, зміст, перелік умовних позначень, вступ, основну частину, висновки, список використаних джерел і додатки. Основний матеріал структуровано за розділами та підрозділами, наведено бібліографічні посилання, а додатки містять матеріали, що доповнюють результати дослідження, зокрема акти впровадження, узагальнені результати опитування та список опублікованих

праць за темою дисертації. Водночас окремого технічного уточнення потребують відомості про загальний обсяг роботи та кількість використаних джерел, наведені у вступі, оскільки вони не повністю узгоджуються з фактичною нумерацією сторінок і списком джерел у наданому примірнику. Зазначені редакційно-технічні неточності доцільно усунути під час остаточного оформлення дисертації.

Зауваження щодо положень дисертації. Як і будь-яке ґрунтовне наукове дослідження, дисертаційна робота не позбавлена окремих недоліків, що мають прояв у вигляді окремих дискусійних положень. Вони потребують додаткових пояснень та аргументації з боку дисертанта під час прилюдного захисту. Зокрема:

1. На стор. 41 дисертаційного дослідження дисертант наголошує на необхідності формування сучасного адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки сфери страхування, який має бути не лише юрисдикційним, а передусім превентивним, інформаційно-аналітичним і ризик-орієнтованим. Загалом підтримуючи таку позицію, вважаємо, що дискусійним і недостатньо розкритим залишається авторське розуміння сутності та характерних ознак ризик-орієнтованого підходу як складової відповідного адміністративно-правового механізму. В цьому контексті потрібно уточнити поняття ризик-орієнтованого підходу, визначити його основні принципи та критерії оцінювання ризиків, а також обґрунтувати особливості застосування такого підходу під час здійснення державного контролю, нагляду та адміністративно-попереджувальної діяльності у сфері страхування.

2. Дискусійним є питання повноти імплементації міжнародних та європейських стандартів правового регулювання страхової діяльності в Україні. Зокрема, на стор. 65-66 дисертаційного дослідження вказано на необхідність подальшого узгодження національного страхового законодавства з євроінтеграційними зобов'язаннями України та міжнародними стандартами страхового нагляду. Водночас, незважаючи на актуальність порушеної проблематики, у роботі недостатньо конкретизовано, які саме міжнародні та європейські стандарти, на думку дисертанта, залишаються нереалізованими або імплементованими в національне законодавство не в повному обсязі. Крім того, доречно було б зосередити увагу на виявленні конкретних невідповідностей між європейськими вимогами та національними механізмами адміністративно-правового регулювання страхової діяльності. Проведення такого порівняльно-правового аналізу дозволило б не лише визначити ступінь адаптації національного законодавства до європейських стандартів, а й виокремити конкретні проблеми їх практичного застосування.

3. Дискусійним і недостатньо розкритим у дисертаційному дослідженні видається питання визначення принципів взаємодії Національного банку України, Державної служби фінансового моніторингу України та правоохоронних органів у процесі забезпечення безпеки сфери страхування. Зокрема, на стор. 203 і стор. 206 дисертації дисертант звертає увагу на необхідність координації діяльності зазначених суб'єктів, своєчасного обміну інформацією, узгодженості правових процедур та спільного реагування на

порушення у сфері страхування. Водночас, виокремлюючи окремі напрями такої взаємодії, дисертант не приділяє належної уваги визначенню та системному обґрунтуванню принципів, на яких вона має ґрунтуватися. Така конкретизація дозволила б сформувати більш цілісне наукове уявлення про організаційно-правові засади міжвідомчої взаємодії, а також посилити практичну значущість запропонованих дисертантом рекомендацій щодо вдосконалення механізму адміністративно-правового забезпечення безпеки сфери страхування.

4. На стор. 206 дисертаційного дослідження дисертант констатує, що практика Великої Британії, США, Канади, Італії та Франції засвідчує результативність моделей, у яких санкційні заходи поєднуються з превентивним фінансовим моніторингом, ризик-орієнтованою аналітикою та діяльністю спеціалізованих органів фінансового контролю. Водночас дисертантом не наведено належного порівняльно-правового аналізу зазначених моделей, зокрема не розкрито їхніх характерних особливостей, відмінностей у нормативно-правовому регулюванні, організації діяльності уповноважених суб'єктів та механізмах застосування відповідних заходів. Крім того, поза належною увагою залишилося питання співвідношення зарубіжних моделей із чинною системою адміністративно-правового забезпечення безпеки сфери страхування в Україні. На нашу думку, доцільно було б здійснити змістовне порівняння відповідних правових механізмів, виокремити їхні переваги та недоліки, оформивши та розмістивши їх у формі таблиці в межах додатків дисертації. Це дозволило б посилити аргументованість висновків дисертанта щодо результативності досліджуваних моделей та обґрунтувати практичну доцільність використання зарубіжного досвіду в Україні.

5. У дисертаційному дослідженні неодноразово наголошено на необхідності визначення стратегічних напрямів адміністративно-правового забезпечення безпеки сфери страхування, зокрема в контексті вдосконалення адміністративно-попереджувальної діяльності (стор. 212). Крім того, питання доцільності розроблення окремого стратегічного нормативно-правового акта щодо розвитку та забезпечення безпеки страхового ринку України до 2035 року було предметом проведеного дисертантом соціологічного опитування. Водночас, у змісті дисертації не представлено конкретних пропозицій щодо структури та змістовного наповнення відповідної стратегії. На нашу думку, доцільно було б визначити його мету, основні завдання, пріоритетні напрями реалізації, етапи впровадження та критерії оцінювання ефективності запропонованих заходів. Особливо бажаним видається розроблення авторського проєкту такої стратегії та її представлення в додатках до дисертаційного дослідження.

Разом з тим, висловлені зауваження пояснюються відмінністю у теоретичних підходах до осмислення предмета дослідження та способів його вирішення. Подібні розбіжності є закономірними для правової науки, яка розвивається в умовах постійних суспільних трансформацій і модернізації правової системи. Наведені питання мають характер конструктивних пропозицій щодо уточнення окремих положень чи поглиблення аргументації й

можуть бути використані у подальших наукових пошуках. Вони не применшують наукової цінності дисертаційної роботи, не ставлять під сумнів достовірність отриманих результатів і не знижують рівня переконливості сформульованих висновків та практичних рекомендацій.

Загальний висновок. Підсумовуючи, слід констатувати, що дисертаційне дослідження В. О. Петренка «Адміністративно-правові засади забезпечення безпеки сфери страхування в Україні» є завершеною науковою працею, яка характеризується цілісністю змісту, логічною послідовністю викладення матеріалу, належним рівнем наукового аналізу та відповідністю основних результатів поставленій меті й завданням. Структура роботи сприяє повному розкриттю предмета дослідження, а сформульовані висновки та рекомендації свідчать про його теоретичну і практичну значущість. Відповідно, дисертація В. О. Петренка «Адміністративно-правові засади забезпечення безпеки сфери страхування в Україні», подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук відповідає вимогам п. 9, 11-13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р., а дисертант – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ:

Професор кафедри публічного та приватного права
ВНЗ «Національна академія управління»
доктор юридичних наук, професор **Валерія РЯДІНСЬКА**

Підпис В. Рядінської
ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу персоналу та студентів
_____ 20__ р.

Донецький державний університет
внутрішніх справ
№ 1102/012
"23" 10 2026 р.